

P I S A

1 6 0 8

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

H. d. 12.

III

3

DISPUTATIONVM
QVÆSTIONVM ILLVSTRIVM,
EX LOGICIS. PHYSICIS.
ETHICIS, ET METAPHYSICIS

PHYSICIS
PRIMA,

Quam

D. O. M. D. & A.

Sub Prasidio

M. IOANNIS ÆSCHARDT
Halb. Sax.

Exercitiij gratia defendendam suscipit

IOANNES GNEVSSIUS
Görlicensis Lusatus.

Ad diem 24. Iulij, hora locog, consuetis.

37

I E N Æ

Typis Tobiaë Steinmanni, Anno M. DCI.

INTEGERRIMIS, PRV-
dentia, longoq; rerum usu prestantissi-
mie Viris,

DN. ANTONIO Schmidt/
Amplifs. & Consultifs, Viri, Dn. GEOR-
GII Schmidt / Cons. olim Reipub. Gor-
licensis vigilantissimi F.

DN. HENRICO Kropff/
Reipub. eiusdem civibus primarijs.

*Adfinibus ac fautoribus submissè
colendis*

Offert ac dedicat

Ioannes Gneuß
Respondens.

DISPUTATIONVM
QUESTIONVM ILLUSTRIVM,
EX LOGICIS, PHYSICIS,
ETHICIS ET METAPHYSICIS.

PRIMA

Respondente

IOANNE GNEVSSIO GOR-
licio Lusato.

I.

Virum communitas Logica eadem sit cum illa, qua est Metaphysica. N.

R. Quia communitas Logica restringitur tantum ad modum sciendi, seu τῶν ὁρίσθων, Metaphysica vero ad res ipsas, est enim rerum, & principiorum communissimum scientia; modus autem considerandi facit differre scientias. Hinc Logica haud quicquam scit, sed quomodo scientia res sint comprehendenda, rationem, & modum praescribit, quae communis est ars pertinens ad omnes scientias: vel ut breuissime dicamus, communis est Logica non ut scientia, sed ut instrumentum, quo pacto illud commune vocatur, quod nullius est proprium.

II.

*Virum Logica subiectum adequatum sit
ENS, & NON ENS quatenus ENS N.*

Quia tunc non differret à Philosophia prima, perperam autem fit diversas disciplinas circa idem subiectum versari, idem vero

A 2

subiectum

subiectum est, quod modus considerandi non distinguit. 2. Quia cum oporteret Logicam omnes Entis quae tale est affectiones enumerare, cum tamen contrarium accidat, quia sub notione argumenti omnia recensentur, quod intentionis vox non rei est. 3. Quia vitium in adiecto, quod vocant, committitur quando Ens & non Ens quae Ens consideratur; modus enim considerandi totum subiectum respicit, non verò aliquam saltem eius partem.

III.

Utrum Logica reverà gemina sit Naturalis, & Artificialis. N.

1. Quia Logica ars semper notat habitum, qui naturā nullus datur: sed tantum secundum naturam est, vel τῆ ἐμπαγγελίᾳ, vel παθεῖα, nisi ὁμωύτως; artis enim opus efficere nonnunquam poterit quis ὑπὸ τὸ χεῖρ ἢ ἄλλῃ ὑποδιμένῃ, ut ait Philosophus. 2. Quia si naturalis Logica accipiat pro ea, quae τῆ φύσει est simpliciter, non κατὰ φύσιν nuda erit potentia, cui non nisi ut dictum aequivocè habitus tribuitur.

IV.

Utrum Logica rectè finiatur, & ἀκριβῶς ars bene differendi. N.

Quia nec genus, nec differentia quae sine exprimitur quadrat, neutrum enim veram Essentiam satis explicat, primo enim id ipsum colligitur è finitione artis, quam ex Philosopho contra Luciani illam hic sustinebimus; tum ultimus finis in bene differendo non est, sed subordinatus tantum, ille verò hoc semper potior. Instrumentalis igitur habitus erit pro distinctione veri à falso; atq; hanc habituū differentiam probamus ex Philosopho qui & in Metaph. hoc pacto distinguit, dum inquit; ἀτοπον ἄμα ζῆτεῖν ὁπισθίαν ἢ πρόωρον ἐπισήμια; Et lib. de part. animal. discernit inter ὁπισθίαν ἢ παρδείαν.

V.

Utrum cognitio Physica precedere debeat eam quae est Metaphysica.

Metaphysica cognitio prior est natura, Physica verò facilitate. Et Metaphysica quidem 1. quod communissima sit & ratione subiecti & Principiorum, 2. quod reliquarum scientiarum subiectum, & principia

principia & quod sint, & quid sint nominaliter è philosophia prima
cognoscatur. Physica verò 1. quod èk ἀποδείξως sua consideret,
proindeq; parum abeat à sensibus. Concretum enim suo abstracto no-
tius. 2. quod Entis saltem partem contempletur, oportuit igitur Ens
prius esse dividuum, partis verò quam totius cognitio facilior, licet
extra totum non sit, extra quod tamen poterit considerari.

V I.

Utrum Physica sit propriè scientia. A.

1. Quia participat omnia verè scientia requisita; subiectum
quo ad κατ' ἐξασα mutabile est, immutabile verò, quo ad speciem:
Similiter quæ effecta Physicæ vulgò tribuuntur, ut prognostica, ea
potius Physici sunt, quàm scientia, quod autem de causis per acci-
dens agat è ποίησις sit, non ἀπόδειξις, quæ enim πρὸς φύσιν sunt mini-
mè confundi oportet cum his, quæ τῆ φύσεως sunt, & κατὰ φύσιν.

V II.

Utrum Physica sit scientia subalternans, Medicina verò subalternata. N.

1. Quia distinctio hæc inter subalternantem scientiam, &
subalternatam, disciplinas Mathematicas non egreditur. 2. Quia
subiectum scientiæ subalternantis oportet abiunctum esse ab omni
materia, & sensili qualitate, in subalternata verò cum materiei, &
sensilis qualitatis additione considerari. Physica verò quemadmodum
superius dictum, subiectum habet èk ἀποδείξως.

V III.

Utrum Ens mobile, an verò corpus naturale sit subiectum Physicæ. A.

Pro corpore naturali. 1. Quia substernitur omnibus passio-
nibus, Ens equidem mobile eodem modo, sed non æquè convenienter,
ridiculum enim foret dicere, Ens mobile movetur. 2. quia eviden-
tissimè exprimit causam, & radicē, ut loquuntur Scholastici DD. pas-
sionum, natura enim principium motus est, cuius in subiecti denomi-
natione explicitè sit mentio. 3. Quia exprimit principium quietis,
quæ similiter corporis affectio est, id verò haud facit Ens mo-
bile.

A 3

Utrum

Utrum Ethica eadem constet methodo,
qua scientia reliqua, an propria, & pecu-
liari. A.

Hoc. 1. Quia in alijs scientijs, & in Ethicis non est idem no-
tium, in illis quidem simpliciter principia, in hisce vero finis à notiori
verò semper faciendum initium. 2. Quia quod sunt principia in
scientijs, id ipsum finis est in Ethicis, utraq; enim rationem habent
præmissarum; præmissæ verò conclusionem suam semper priores: Ut
enim principiata è suis principijs notificantur: Sic media è suo fine.
Sive igitur à fine, sive à medijs fiat initium, citra notionem tamen
finis media cognosci, & discerni minimè possunt, quo fundamento
quæ inter Zabarell. & Piccolom. exitit controversia haud agrè
componitur.

Utrum Institutio Ethica Sacrosancta
Theologia repugnet. N.

1. Quia non habent idem subiectam circa quod occupantur,
neq; idem genus extra quæ nulla datur repugnantia vera. 2. quia
non habent modum considerandi contrarium, Ethica enim homi-
nem informat, ut vulgò dicitur, ad forum fori, Theologia ad forum
poli: 3. Quia virtus Ethica cum fide Theologica simul stare potest,
quandoquidem religio societatem honestam non tollit, neq; abolet.

Utrum tres illæ ut vulgò dicuntur Leges,
in tractatione Ethica observari queant. N.

1. Quia tres hæ conditiones sive notæ scientiarum, id est, re-
rum necessariorum, & immutabilium, è quibus propositiones post-
modum contexuntur, sunt propriæ, Ethica verò ut Philosoph. testis est
δοκεῖ νόμον μόνον εἶναι φύσει δεῖ μὴ; ἀγαπᾶτον ἐν αἰεὶ τοῖσιν, καὶ ἐν ταῖς
ταῖς λέγουσιν, ταχυλαῖς καὶ τῶν ταλῆδ' ἐς οὐδενικεῖσθαι, καὶ αἰεὶ τῶν ὡς ἐπὶ
τὸ πᾶν, καὶ ἐκ τῶν λέγουσιν τινῶν καὶ συμπρακτικῶν. 2. Quia
propriè respiciunt ea, quæ natura insunt, non verò quæ inesse debe-
ant, homo enim res necessarias non facit, sed natura, extra hominem
non

non sunt Ethica, nec primò in reb. 3. Quia omnium virtutum
praxes singulares sunt, & conuicta cum circumstantijs.

XII.

*Utrum virtus boni viri alia sit specie ab
ea quæ est boni civis. N.*

1. Quia Ethica subordinatur politica, quæ ob id *ὑποτακτικὴ*
nuncupatur, igitur & virtus quæ boni viri est, ei quæ est boni civis;
in subordinatis verò non habet locum specifica differentia. 2. Quia
in vno & eodem sunt respectu eiuſdem ultimi, bonum enim civem
oportet prius bonum virum esse, querit autem bonus vir, bonum pro-
prium & privatum, civis autem bonum alienum & publicum, ideoq;
necessum non est, vt qui bonus vir sit, idem quoq; sit & bonus civis.

XIII.

*Utrum necessum sit Metaphysicam po-
nere. A.*

1. Quia quot sint rerum differentia, totidem sunt & scientia
considerantur verò res vel sub ratione Entis vniuersalis, vel specierum
Entis, habentq; communia quaedam inter sese, & propria. E. 2 Quia
nulla scientia particularis transcendit latitudinem sui subiecti,
ἡ δὲ μία inquit Philosophus τῶν ἄλλων ἐπισκοπεῖ καὶ ὅλα περὶ τῶν ὅλων ἢ ὅτι.
3. Quia omnis generis & sensus vnus vnus est, & scientia. Quare,
τῶν ὄντων ὅσα εἶδη διαφέρουσιν μίας ἐστὶν ἐπιστήμη τῶν γινώσκων, τὰ δὲ εἶδη τῶν εἰδῶν.

XIV.

*Utrum contemplatio Metaphysices, &
aliarum scientiarum circa idem vna sit &
eadem. N.*

1. Quia Metaphysica omnia sua considerat quatenus sunt vel
species Entis vniuersalis, vel communissima eiusdem principia, parti-
culares verò scientia quatenus habent rationem subiecti, vel principij
proximi, vt videre est in materia, forma, privatione, numero, quanti-
tate, &c. 2. Quia multa insunt rebus, quæ reuera inesse, probari non
possunt nisi de Ente vniuersali, vt totum, pars, idem, diuersum.
3. Quia Metaphysica considerat res quoad esse, reliquæ verò scientia
vix plurimum quoad operationem, Esse verò quam operari prius.

Utrum

Utrum Ens de Deo, & reb. creatis ουνωνόμως an verò ομωνόμως predicetur. A. quod ουνωνόμως.
 1. Quia modus predicandi sequitur modum essendi. **DEVS** verò fons, & radix, ut loquuntur sapientum scolæ omnis essentia, reliqua verò creata tantum κατὰ περισχέσασιν. odè inquit Philosophus οὐ λέγεται μὲν πολλὰχῶς, ἀλλὰ πῶς ἐν, ἢ μίαν τιὰ φύσιν, ἢ ἕχ ομωνόμως.
 2. Quia Ens primum illud est, quod subit intellectum, de vno quoque predicabile igitur, Ens autem de primo, à quo reliqua omnia habent non nisi univoce. 3. Quia impium esset, & profanum dicere **DEVM** esse **NON ENS**, vel accidens, ut taceamus quod Adoranda Maiestas, divina Entis denominatione semetipsam explicarit. Supervacaneum autem est modum predicandi supernaturalem hinc constituere.

Utrum Metaphysica scientia sit cum de conceptibus quoque agat. R.

Metaphysica agit tantummodo de his, quæ Entis sunt, non verò mentis τὰ πάθη, quia Ens quatenus Ens contemplatur, Entis igitur affectiones erunt, Quod verò de genere specie, &c. passim percipiat, id non facit àm definitionis eorundem investigandæ ergò, quàm vsus, non enim cōmodè tractari res in scientiis possunt citra Logicorum huiusce modi terminorum usurpationem. Idq. plurimis Rami cavillationibus fundamentum opponimus. Præterea in reb. aliquid est quod hisce correspondeat.

Utrum Metaphysica (Philosophiam primam, & Theologiam Humanam vscant DD. Scholastici) sit utilis. N.

1. Quia solum & vnicè comparata ad perfectionem animi. 2. Quia eo pacto distinguitur à Prudentia, quod hæc utilia quæ sunt norit, illa ignoret. dicit inquit Philos. ἀναγκαῖον, ἢ δαλῆν ἢ τὸς τοῖς τὸ φῶς μὲν φερόμενος δὲ ἢ φασιν εἶναι. ὅταν ἴδωσιν ἀγῆνται, τὰ συμφέροντα εὐτοῖς. 3. quia circa talia è quib. vita humana nullum omnino redundat emolumentum, καὶ περὶ τὰ μὲν, ἢ θαυμάσια καὶ χαλιπῶς, καὶ δαίμονια εἶδεναι αὐτοῖς φασιν ἀχρηστὰ δὲ ὅτι ἢ τὰ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ ἐπιτύχουσιν. Mentis verò perfectionem quis nisi amens cum vlla aliqua utilitate est commutatus?

Fc 1249.
gn

ULB Halle 3
003 422 747

Bitte noch kein
Sammelbd. verwenden
nach Ausleihe
an Retro-Ecke
OK
Zurück!

VD 17

